

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Lucie Trejbalové a soudců Mgr. Karolíny Tylové, LL. M. a JUDr. Pavla Vacka v právní věci žalobce **H.B.V. IČ [REDACTED]**, se sídlem [REDACTED], zastoupeného Mgr. Jiřím Douskem, advokátem advokátní kanceláře SPOLAK s.r.o., se sídlem 8. března 21/13, 460 05 Liberec 5, proti žalovanému **Státnímu úřadu inspekce práce**, se sídlem Kolářská 451/13, 746 01 Opava, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 4. 2014, č. j. 878/1.30/14/14.3,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Státního úřadu inspekce práce ze dne 30. 4. 2014, č. j. 878/1.30/14/14.3, a rozhodnutí Oblastního inspektorátu práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj ze dne 28. 1. 2014, č. j. 768/7.72/14/14.3., se z r u š u j í pro nezákonnost a věc s e v r a c í k dalšímu řízení žalovanému.**
- II. Žalovaný je p o v i n e n zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 12 228 Kč, k rukám právního zástupce Mgr. Jiřího Douska, advokáta advokátní kanceláře SPOLAK s.r.o., se sídlem 8. března 21/13, 460 05 Liberec 5, ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Oblastního inspektorátu práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj (dále jen „oblastní inspektorát práce“) ze dne 28. 1. 2014, č. j. 768/7.72/14/14.3. Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobci uložena pokuta ve výši 250 000 Kč za správní delikt podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, kterého se žalobce měl dopustit tím, že umožnil výkon nelegální práce mimo pracovněprávní vztah, neboť od ledna 2013 do 29. 5. 2013 ve své provozovně v ulici 1 [REDACTED] umožnil výkon závislé práce spočívající v mytí nádobí a úklidu fyzické osobě paní B.T.H., aniž by s ní měl uzavřenou

pracovní smlouvu nebo některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, čímž porušil povinnost podle § 3 zákoníku práce a umožnil výkon nelegální práce ve smyslu § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti. Žalobci byla zároveň uložena povinnost nahradit náklady správního řízení ve výši 1 000 Kč.

Žalobce nejprve zmínil, že ve výroku napadeného rozhodnutí zřejmě došlo k chybě, neboť prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno již dne 21. 1. 2014. Žalobce namítal, že správní orgány učinily vadná skutková zjištění a navazující právní závěry. Ve vztahu žalobce a paní B.T.H. nebyly naplněny znaky závislé práce, a to podřízenost a nadřízenost a výkon práce podle pokynů tak, jak předpokládá § 2 odst. 1 zákoníku práce. Správní orgány se dokazováním těchto znaků nezabývaly, v daném směru zůstal skutkový stav neobjasněn. Správní orgány vůbec nezohlednily, že se jednalo o nahodilou výpomoc z důvodu indispozice žalobce. Dovodily existenci subordinačního vztahu v rozporu se zásadou presumpce neviny a zásadou v pochybnostech ve prospěch a v rozporu se zásadou dle čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR, podle kterého může každý občan činit vše, co není zakázáno. Žádný právní předpis nezakazuje ekonomicky činnému subjektu, aby si sjednal jednorázovou výpomoc. Nebyl zohledněn důležitý prvek vztahu žalobce a paní B.T.H., a to prvek nahodilosti. V definici závislé práce je obsažena jistá soustavnost a pravidelnost, o tu se v daném případě výpomoci nejednalo, neboť výpomoc byla nahodilá, byť byla ze strany dotyčné dle dostupných důkazů poskytnuta nikoliv pouze v jediném případě. To ostatně odpovídalo tomu, že žalobce a dotyčná jsou v poměru druh a družka. Správní orgány se pokusily vyhnout důkaznímu břemenu a přítomnost definičních prvků závislé práce dovodily zjednodušujícím způsobem. V rámci kontroly Celního úřadu pro Liberecký kraj v rozsahu několika hodin nemohly být zjištěny veškeré subtilní skutečnosti pro posouzení přítomnosti definičních prvků závislé práce. Žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011-73 (všechny rozsudky NSS dostupné na www.nssoud.cz). Žalobce navrhoval, aby soud, pokud žalobou napadené rozhodnutí nezruší, postupoval podle § 78 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a uloženou pokutu moderoval. Uložená sankce má z hlediska majetkových poměrů žalobce takovou povahu, že může přivodit jeho existenční potíže. Jinak žalobce navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil dalšímu řízení a uložil mu povinnost nahradit žalobci náklady řízení.

V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že ve výroku jeho rozhodnutí je datum prvostupňového rozhodnutí uvedeno v souladu s § 71 odst. 2 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, neboť vydáním rozhodnutí se rozumí předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení. K tomu došlo dne 28. 1. 2014, dne 21. 1. 2014 bylo rozhodnutí vyhotoveno. Jinak žalovaný setrval na svém rozhodnutí a uvedl shodné skutečnosti jako v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Navrhoval, aby soud žalobu zamítnul, náhradu nákladů nepožadoval.

Ze správního spisu předloženého soudu žalovaným soud ověřil následující skutečnosti: Dne 29. 5. 2013 provedl Celní úřad pro Liberecký kraj kontrolu na úseku zaměstnávání cizinců v provozovně vietnamské restaurace v ulici ■■■, ve které kromě žalobce zastihl paní B.T.H.. Dotyčná při kontrole nepředložila žádný doklad osvědčující uzavření pracovněprávního či jiného vztahu. Žalobce při kontrole ani následně rovněž žádný doklad osvědčující uzavření pracovněprávního či jiného vztahu s dotyčnou nepředložil. Do

písemného záznamu sepsaného při kontrole uvedl, že dotyčná je jeho sestřenicí a v restauraci mu pomáhá 3 až 4 dny v týdnu. Tyto skutečnosti byly následně zaznamenány v protokolu o kontrole ze dne 3. 6. 2013, č. j. 26524-2/2013-560000-61, se kterým byl žalobce dne 6. 6. 2013 seznámen. Protože proti skutečnostem v protokole uvedených neuplatnil námitky, byla celá věc předána oblastnímu inspektorátu práce, který se žalobcem zahájil správní řízení oznámením ze dne 30. 10. 2013. Při ústním jednání dne 5. 12. 2013 provedl oblastní inspektorát práce dokazování listinami, konkrétně protokolem o kontrole, úředním záznamem o podaném vysvětlení, e-mailovou korespondencí poskytnutou úřadem práce a výpisy z příslušných rejstříků ve vztahu k žalobci. Při ústním jednání se žalobce k věci vyjádřil, potvrdil již dříve sdělené skutečnosti, a to, že paní B.T.H. mu pomáhala asi od ledna 2013 do dne kontroly 3x v týdnu 1 až 2 hodiny, pokud se žalobce cítil unavený nebo nemocný. Uvedl, že neměl v úmyslu s ní uzavřít nějakou dohodu nebo pracovní smlouvu, její náplní práce bylo čistit a uklízet provozovnu. Sdělil, že dotyčné dával pokyny, co má dělat, kontroloval její práci, přičemž mu patřilo zboží a vybavení provozovny. Za práci dotyčná nedostávala odměnu. Paní B.T.H. byla vyslechnuta jako svědkyně, žalobcem uváděné skutečnosti potvrdila. Konkrétně uvedla, že pracuje pro žalobce někdy od února, hlavně přes oběd, 3 nebo 4 dny v týdnu kolem 2 hodin denně. Potvrdila, že žádnou dohodu uzavřenou neměli, ani neměli v úmyslu takovou dohodu uzavřít. V provozovně měla hlavně uklízet a umývat nádobí.

Na základě zjištěných skutečností vydal oblastní inspektorát práce rozhodnutí ze dne 28. 1. 2014, kterým shledal žalobce vinným ze spáchání správního deliktu podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti spočívajícího v umožnění nelegální práce ve smyslu § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti, za což mu podle § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti uložil pokutu ve výši 250 000 Kč. Dovedil, že dotyčná práci vykonávala jménem žalobce, třetím osobám se jevila jako zaměstnanec, pohybovala se v provozovně žalobce, umývala nádobí a uklízela, práci vykonávala osobně na základě potřeby žalobce, který ji zavolal, aby šla na výpomoc. Žalobce odpovídal za výkon práce dotyčné vůči třetím osobám. Jednalo se tedy o vztah podřízenosti a nadřízenosti, jež vykazoval znaky závislé práce, přičemž žalobce a dotyčná neměli uzavřený žádný pracovněprávní vztah, a tedy práce byla vykonávána mimo pracovněprávní vztah v rozporu s § 3 zákoníku práce. Oblastní inspektorát práce vycházel z toho, že žalobce a paní B.T.H. se shodli na tom, že práce byla vykonávána někdy od ledna do dne kontroly, přibližně 3 až 4 dny v týdnu 1 až 2 hodiny denně. Oblastní inspektorát práce jako polehčující okolnost zmínil nelegální práci jedné fyzické osoby, jako okolnost přitěžující delší časový úsek rozsahu nelegální práce. Zmínil, že žalobce nespolupracoval při zjišťování majetkových poměrů a s ohledem na všechny tyto skutečnosti byla pokuta uložena v nejmenší možné výši, kterou zákon povoluje.

Odvolání žalobce bylo napadeným rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 4. 2014 zamítnuto a prvostupňové rozhodnutí potvrzeno. Podle žalovaného si oblastní inspektorát práce opatřil potřebné důkazy a zjistil skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Dokazování byl žalobce přítomen a byl přítomen i provedené svědecké výpovědi, k věci se vyjádřil. Podle žalovaného byly jednotlivé důkazy hodnoceny v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů. I podle žalovaného byly definiční znaky závislé práce naplněny. Dotyčná jednala na základě pokynů žalobce, nelze předpokládat, že se v provozovně pohybovala bez jeho vědomí, nepočínala si autonomně a nezávisle. Odměna pak není definičním znakem závislé práce, ale jejím důsledkem. Žalovaný v té souvislosti připomněl, že paní B. T. H. za

odvedenou práci v provozovně žalobce obědvala. Příbuzenský vztah byl prokázán vyjádřením žalobce a svědeckou výpovědí dotyčné. I pokud by byl žalobce s dotyčnou v družském vztahu, nic by to na věci neměnilo. Žalovaný odmítnul, že se jednalo o výpomoc. Uvedl, že žalobce i dotyčná shodně prohlásili, že se jednalo o dlouhodobou činnost, přibližně od ledna 2013 do dne kontroly, což akutní indispozici žalobce vylučuje. Žalovaný se ztotožnil s výší uložené pokuty.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního s. ř. s., v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s. s výhradou, jež bude rozvedena dále.

Soud předesílá, že řízení bylo přerušeno s ohledem na předložení návrhu na zrušení části § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti Ústavnímu soudu. V řízení soud pokračoval poté, co Ústavní soud ve věci návrhu na zrušení části uvedeného ustanovení zákona o zaměstnanosti, podle něhož byla i žalobci za správní delikt uložena pokuta ve výši 250 000 Kč, rozhodl nálezem sp. zn. Pl. ÚS 52/13, publ. pod č. 219/2014 Sb. Zrušení části uvedeného ustanovení zmíněným nálezem Ústavního soudu ovšem nebránilo přezkumu napadených rozhodnutí z hlediska žalobních námitek týkajících se zjištění skutkového stavu a posouzení naplnění znaků závislé práce.

Podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 367/2011 Sb. účinného od 1. 1. 2012, se správního deliktu dopustí právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bod 1 nebo 2. Podle § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti se nelegální prací rozumí výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah.

Podle § 2 odst. 1 zákoníku práce účinného od 1. 1. 2012 je závislou prací práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. Podle odst. 2 citovaného ustanovení musí být závislá práce vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popř. na jiném dohodnutém místě. Podle § 3 zákoníku práce může být závislá práce vykonávána jen v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy, když základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr, tj. dohodami o provedení práce a pracovní činnosti ve smyslu § 74 a násl. zákoníku práce.

Ačkoli žalobce vznesl obecnou námitku vadných skutkových zjištění, konkrétně nepopíral skutečnosti, které na základě provedení dokazování zjistil oblastní inspektorát práce. Nerozporoval ani období, v němž měla žalobci v jeho provozovně dotyčná pomáhat, ani rozsah výkonu a druh prováděné práce. Pokud žalobce namítal nedostatečné zjištění skutkového stavu a dalších potřebných subtilních skutečností pro posouzení znaků závislé práce, blíže neosvětlil, jaké skutečnosti to měly být. Naopak má soud ve shodě se žalovaným, že oblastní inspektorát zjistil okolnosti případu v dodatečném rozsahu. Protokol o provedené kontrole ze dne 3. 6. 2013, svědecká výpověď paní B.T.H. a vyjádření žalobce v průběhu

kontroly a správního řízení jednoznačně prokazují, že dotyčná docházela do provozovny žalobce podle jeho potřeb a pokynů, někdy od ledna až do dne provedení kontroly dne 29. 5. 2013. Přitom se jednalo se o pomoc pravidelnou, prováděnou v rozsahu 3 až 4 dnů v týdnu, s pravidelně stanovenou pracovní dobou 1 až 2 hodiny denně. Rovněž bylo prokázáno, že dotyčná pro žalobce v jeho provozovně prováděla pomocné a úklidové práce, mezi něž lze zařadit i umývání nádobí, jak při své svědecké výpovědi dotyčná uvedla. Námitku týkající zjištění skutkového stavu soud neshledal důvodnou.

Soud se rovněž ztotožnil s právním hodnocením znaků závislé práce, které zaujaly správní orgány.

Jak již soud uvedl shora, podle § 2 odst. 1 zákoníku práce účinného od 1. 1. 2012 je závislou prací práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. Podle odst. 2 cit. ustanovení musí být závislá práce vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě. K podrobnému výkladu jednotlivých znaků pojmu závislé práce si soud dovolí odkázat na závěry JUDr. Bořivoje Šubrt, JUDr. Ing. Dany Trezziové, *Závislá práce, nelegální práce a „švarcsystém“* od 1. 1. 2012, publ. *Práce a mzda* 12/2011 a 1/2012, a zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013-38, publ. ve Sb. NSS 3027/2014, v němž Nejvyšší správní soud mj. uvedl:

[21] *Těmto požadavkům ovšem „nová“ definice závislé práce vyhoví docela dobře. Stačí pouze spojit jednotlivé znaky uvedené v § 2 odst. 1 zákoníku práce společným prvkem osobní či hospodářské závislosti zaměstnance na zaměstnavateli – jenž ostatně vyplývá již ze samotného pojmu „závislá práce“ – a naplnit je v duchu této optiky konkrétním obsahem. Za (samostatný) znak je ovšem nutno považovat již první část definice, která hovoří o tom, že práce „je vykonávána“. Nejen z tohoto gramatického vyjádření (vid nedokonavý), ale zejména z účelu definice a postihu nelegální práce je zřejmé, že mohou zůstat v platnosti dřívější judikaturní závěry o soustavnosti jako znaku závislé práce, neboť při jednorázové či příležitostné spolupráci se jen těžko může mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem vytvořit jakýkoliv vztah, natožpak vztah závislosti.*

[22] *Samozřejmě je třeba tento první znak v konkrétních případech aplikovat uvážlivě. Inspekční kontrola zpravidla odhalí jen činnost prováděnou v době kontroly samotné; na její soustavnější charakter je možno usuzovat až z dalších skutečností zjištěných, například z výpovědi obviněného, z výsledku svědků či ze situace na místě (charakter činnosti, množství již provedené práce apod.). Na závalu nemusí být ani to, že se činnost dosud soustavnou stát nestihla (jedná se například teprve o první den práce „na zkoušku“), jestliže se takovou podle vůle stran následně stát měla (srov. k tomu Stádník, J., *Kontrolní činnost inspekce práce v oblasti agenturního zaměstnávání a nelegální práce*, Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference *Pracovní právo 2012 na téma Závislá práce a její podoby*, Brno: Masarykova univerzita, 2012, 254 s.).*

[23] *Zaměstnanec dále musí práci vykonávat osobně – pokud by používal k plnění úkolů další osoby (např. v době své nemoci), nutně by se vytratil prvek osobní závislosti na*

zaměstnavateli a šlo by spíše o obchodní vztah, kdy jedna strana poptává u druhé službu či dílo a nezáleží jí na tom, kdo službu provede nebo dílo vytvoří. Zaměstnanec také vykonává práci podle zaměstnavatelových pokynů – jestliže by plnil zadání samostatně a druhá strana by nebyla oprávněna mu průběžně zadávat jednotlivé úkoly a kontrolovat jejich plnění, jednalo by se spíše o vztah zadavatele zakázky a samostatného podnikatele, který ji pro něj plní. Skutečností osvědčující řídící pravomoc zaměstnavatele může být též určování a vykazování pracovní doby. Zaměstnanec musí taktéž jednat jménem zaměstnavatele – v tomto znaku se koncentruje hospodářská závislost zaměstnance na zaměstnavateli, neboť zaměstnavatel poskytuje pro práci svůj kapitál, hmotné i nehmotné prostředky, vytváří pro ni předpoklady a nese riziko neúspěchu, zaměstnanec však nemůže jednat na svůj účet a získávat ze své práce jiné ekonomické výhody než ty, jež mu poskytuje zaměstnavatel. Doplňkovým hlediskem může být i to, zda se osoba jeví jako zaměstnanec z pohledu třetích osob. Konečně posledním znakem závislé práce je vztah nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance – podřízenost zaměstnance typicky vyvěrá z osobní (ať již ekonomické či jiné) závislosti zaměstnance na zaměstnavateli a pomáhá odlišit závislou práci od mezilidské výpomoci. Proto je nutno v souvislosti s posuzovaným případem věnovat tomuto znaku a jeho prokazování zvláštní pozornost.

[24] Vztah podřízenosti zaměstnance vůči zaměstnavateli představuje nutně subjektivní kategorii. Rozhodující je tedy zejména to, zda zaměstnanec sám vnímá své postavení jako podřízené a to je důvodem, proč respektuje pokyny zaměstnavatele. Pokud má ovšem správní orgán naplnění tohoto subjektivního znaku objektivně prokázat, musí zkoumat, zda je dána osobní závislost zaměstnance na zaměstnavateli a zejména co je její příčinou. A zde začíná být zřejmé, že i když poskytování odměny zaměstnanci není vymezeno v zákoně jako znak závislé práce, neznámá to, že by zcela ztratilo smysl tuto otázku v rámci postihování nelegální práce zkoumat. Neboť právě pobírání odměny představuje typickou skutečnost, která závislé postavení zaměstnance na zaměstnavateli věrohodně prokazuje. Podmínkou samozřejmě je, aby odměna tvořila (ne nutně jediný, ale ekonomicky významný) zdroj zaměstnancových příjmů – poskytnutí drobné protihodnoty např. v podobě daru je běžným zvykem i v případě jednorázové mezilidské výpomoci.

[25] Samozřejmě zaměstnanec může být ke vstupu do podřízeného vztahu vůči zaměstnavateli motivován i jinak – typicky příslibem uzavření pracovněprávního vztahu v budoucnu (tzv. „práce na zkoušku“ je jedním z klasických způsobů zastírání nelegální práce). I to může založit určitou formu osobní závislosti na zaměstnavateli a z toho vyplývající snahu vyhovět jeho pokynům. Formálně sem lze zahrnout i případy, kdy zaměstnanec vykonává práci zcela nedobrovolně, jelikož jeho závislost na zaměstnavateli má specifické příčiny (psychická závislost, strach apod.); i pak sice půjde o nelegální práci, její společenská nebezpečnost však již bude ležet spíše v rovině trestního práva (vydírání, obchodování s lidmi apod.). Jestliže ale správní orgán neprokáže ani pobírání či příslib odměny, ani jinou skutečnost, která by zavadala důvod se domnívat, že byla u jedné osoby dána osobní závislost na druhé, pak se o závislou práci jednat nebude, neboť zde chybí znak spočívající ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti. Platí tedy, že když určitá osoba vykonává danou činnost pro jinou osobu dobrovolně a zároveň s vědomím, že protistraně nevzniká závazek poskytnout jí jakoukoliv protihodnotu (resp. nepodaří-li se prokázat opak), půjde zpravidla o přátelskou výpomoc či dobrovolnickou činnost.“

Z odůvodnění rozhodnutí oblastního inspektorátu práce, jakož i rozhodnutí žalovaného plyne, že správní orgány pečlivě v intencích závěrů uvedených Nejvyšším správním soudem posuzovaly naplnění definičních znaků závislé práce dle § 2 odst. 1 zákoníku práce.

V souzeném případě se bezesporu jednalo výhradně o osobní výkon pomocných a úklidových prací. O vztahu nadřízenosti a podřízenosti svědčí to, že dotyčná vždy na pokyn žalobce přišla pomocné a úklidové práce do jeho restaurace vykonávat, její výkon byl podřízen jeho potřebám, je zjevné, že v tomto směru si dotyčná nepočínala autonomně. V průběhu správního řízení nevyplynulo, že by dotyčná výkon práce odmítala či jej podřizovala svým potřebám. Práce byla vykonávána na popud žalobce, ten také práci dotyčné kontroloval, a dle její svědecké výpovědi za její provedení ve své provozovně odpovídal. O tom, že byla práce dotyčnou vykonávána jménem žalobce, svědčí to, že byla zásadně prováděna v jeho provozovně, v provozní době restaurace, obvykle kolem oběda. Ani skutečnost, že ve správním řízení nebylo prokázáno, že by paní B.T.H. za odvedenou práci dostávala odměnu, posouzení práce jako vykonávané ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti nebrání. Lze připomenout, že jako protihodnotu za provedení prací dostávala dotyčná pravidelně v restauraci žalobce najíst. Pokud nepracovala, jak žalobce uváděl, lze i v takovéto protihodnotě spatřovat jistou závislost dotyčné na žalobci.

Obranu žalobce, že se jednalo o nahodilou výpomoc, která byla provedena vícekrát, musí soud odmítnout. Ze skutečností, které byly k rozsahu provádění pomocných a úklidových prací v restauraci žalobce zjištěny, je nutno dovodit přítomnost znaku soustavnosti práce. Je třeba připomenout, že pracovněprávním vztahem není pouze ten, který je vykonáván v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy po stanovenou pracovní dobu dle § 79 zákoníku práce, a že pod tento pojem je třeba vztáhnout i práce konané na základě tzv. dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, tj. dohod o provedení práce podle § 75 zákoníku práce a pracovní činnosti ve smyslu § 76 zákoníku práce. Právě pro takové pracovněprávní vztahy na základě zmíněných dohod je typické, že práce je vykonávána v menším rozsahu, případně i ne zcela pravidelně. Právě takový charakter měla práce prováděná pro žalobce dotyčnou. Ze zjištěného časového rozsahu několika měsíců, kdy paní B. T. H. chodila žalobci do jeho restaurace zcela pravidelně 3 až 4 dny v týdnu podle potřeby, na 1 až dvě hodiny obvykle přes dobu oběda, je nutno dovodit přítomnost prvku soustavnosti jako znaku závislé činnosti.

Soudu jsou známy závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011-73 (všechny rozsudky NSS dostupné na www.nssoud.cz), citovaný rozsudek ovšem řešil skutkově odlišný případ pouhé krátkodobé přítomnosti družky dotyčného v jeho provozovně mimo otevírací dobu provozovny, kdy nebylo prokázáno, že by pro druhu soustavně vykonávala nějakou činnost jako pro zaměstnavatele. O takový případ však ve věci řešené zdejším soudem nejednalo. Soud opakuje, že v souzeném případě bylo dostatečně prokázáno, že dotyčná pro žalobce pomocné a úklidové práce vykonávala téměř po dobu 5 měsíců, a to pravidelně v rozsahu 3 až 4 dnů v týdnu, po 1 až 2 hodiny denně.

Soud uzavírá tím, že správní orgány měly pro svá skutková zjištění dostatek podkladů, nejednalo se o případ, kdy by učinily závěr o naplnění znaků závislé práci pouze na základě domněnek, v rozporu se zásadami správního trestání tak, jak žalobce namítal. Rovněž námitky

nesprávného posouzení správního deliktu umožnění nelegální práce paní B.T.H. dle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti nebyly shledány důvodnými.

V návrhu na moderaci uložené pokuty soudem žalobce zmínil tíživé dopady pokuty uložené ve výši 250 000 Kč s ohledem na jeho majetkové poměry. Současně v návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě žalobce uváděl, že uložená pokuta pro něj bude mít likvidační účinky s dopadem na majetkovou základu pro jeho podnikatelskou činnost.

Žalobci byla pokuta ve výši 250 000 Kč uložena podle § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti, ve znění účinném od 1. 1. 2012, před novelizací provedenou zákonem č. 136/2014 Sb. s účinností od 1. 1. 2015, podle něhož se podnikající fyzické osobě uloží pokuta do 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odst. 1 písm. c) a e), nejméně však ve výši 250 000 Kč.

Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 52/13 ze dne 9. 9. 2014, publ. pod č. 219/2014 Sb., zrušil dnem jeho vyhlášení část ust. § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 367/2011 Sb. a zákona č. 1/2012 Sb., ve slovech „*nejméně však ve výši 250 000 Kč*“ pro rozpor s čl. 1, čl. 4 odst. 4, čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod. Konstatoval, že pokuta uložená na spodní hranici 250 000 Kč může mít likvidační povahu a neumožňuje řádnou individualizaci konkrétního případu s přihlédnutím k osobním a majetkovým poměrům delikventů, je proto stanovená zjevně nepřiměřeně a dosahuje ústavní dimenze.

K problematice zrušení právního předpisu či jeho části Ústavním soudem ve vztahu k rozhodování ve správním soudnictví se již Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 13. 5. 2013, č. j. 7 A 146/2001-29, publ. ve Sb. NSS 2/2003. Na cit. rozsudek pak navazují další rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (např. ze dne 24. 11. 2010, č. j. 9 As 2/2008-125 či ze dne 20. 12. 2012, č. j. 7 Af 28/2012-16), které rovněž vycházejí z premisy, že zruší-li Ústavní soud některé ustanovení zákona pro jeho neústavnost, odpovídá principu oprávněného očekávání, aby soud v přezkumném řízení zrušil rozhodnutí správního orgánu, které se o ně opírá. Při přezkoumání zákonnosti rozhodnutí proto správní soud není vázán ustanovením zrušeného zákonného ustanovení, ale musí dbát nálezu Ústavního soudu. V takovém případě není rozhodující, že napadené rozhodnutí správního orgánu bylo vydáno ještě předtím, než Ústavní soud zákonné ustanovení zrušil. Nezákonnost napadeného rozhodnutí pak správní soud zpravidla shledá v rozporu s předpisem vyšší právní síly, tj. s ústavou.

Ve vztahu ke shora uvedenému ustanovení zákona o zaměstnanosti důsledky derogačního nálezu Ústavního soudu rozebral Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 12. 2014, č. j. 6 Ads 80/2013-41, v němž uvedl, že Ústavní soud otevřel cestu k tomu, aby správní orgány a soudy v probíhajících řízeních při ukládání pokuty za správní delikt umožnění výkonu nelegální práce zohlednily osobní a majetkové poměry delikventa, aniž by je přitom limitovala protiústavně zakotvená spodní hranice pokuty ve výši 250 000 Kč.

Vycházejí ze shora uvedeného dospěl soud při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí a rozhodnutí oblastního inspektorátu práce k závěru, že pokuta uložená na spodní

hranici 250 000 Kč je protiústavní a může představovat zásah do práva žalobce dle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Ačkoli oblastní inspektorát práce shledal u žalobce též polehčující okolnosti a zmínil nutnost zohlednit majetkové poměry žalobce, přesto tyto okolnosti odhadem nijak nekonkretizoval, a pokutu uložil v nejmenší možné výši, kterou mu zákon o zaměstnanosti dovoľoval. Žalovaný poté rovněž konstatoval, že přes případné doložení majetkových poměrů nemohou správní orgány žalobci uložit pokutu pod 250 000 Kč. Z uvedeného je tedy zřejmé, že se správní orgány ani posouzením majetkových ani osobních poměrů žalobce a s ohledem na ně možným likvidačním účinkům pokuty nevěnovaly, neboť stejně žalobci nemohly uložit pokutu nižší než 250 000 Kč. Z právě uvedeného vyplývá, že tedy nemohly dostatečně individuálně případ žalobce posoudit a zohlednit osobní a majetkové poměry žalobce a zabývat se možným likvidačním účinkem ukládané pokuty za správní delikt.

Soud z uvedených důvodů zrušil rozhodnutí žalovaného pro nezákonnost postupem dle § 78 odst. 1 s. ř. s. Protože prvostupňové rozhodnutí oblastního inspektorátu práce trpí stejnou nezákonností, využil soud možnosti dané mu § 78 odst. 3 s. ř. s. a přistoupil rovněž k jeho zrušení. V souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. soud vyslovil, že se věc vrací k dalšímu řízení žalovanému. V dalším řízení budou správní orgány vázány vysloveným právním názorem soudu, včetně vypořádání ostatních uplatněných žalobních bodů, podle § 78 odst. 5 s. ř. s. Jejich úkolem tedy bude znovu rozhodnout o uložení pokuty za spáchaný správní delikt způsobem, který nebude představovat pokutu likvidačního charakteru, a který bude odpovídat zjištěným osobním a majetkovým poměrům žalobce. Tyto, neposkytne-li žalobce při jejich zjištění potřebnou součinnost, budou stanoveny odhadem v intencích usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133.

Ve věci rozhodoval soud, aniž nařídil ústní jednání v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., když žalobce i žalovaný s daným postupem soudu vyslovili souhlas.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

V souzeném případě byl úspěšný žalobce, má tak právo na náhradu nákladů řízení. Ty byly tvořeny zaplaceným soudním poplatkem za žalobu a návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, jemuž soud vyhověl, dle příslušných položek Sazebníku soudních poplatků ve výši 3 000 Kč a 1 000 Kč; dále odměnou právního zástupce za 2 úkony právní služby ve výši 6 200 Kč [2 úkony právní služby po 3 100 Kč dle § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu]; náhradou hotových výdajů ve výši 600 Kč (2 paušály po 300 Kč za 2 úkony právní služby dle § 13 odst. 1, odst. 3 advokátního tarifu); a částkou 1 428 Kč odpovídající 21% sazbě DPH z odměny a příslušných náhrad v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s., celkem tedy ve výši 12 228 Kč. Soud uložil žalovanému, aby vyčíslené náklady řízení žalobci nahradil v přiměřené lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jeho právního zástupce.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více)

vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Liberci dne 2. března 2015.

Mgr. Lucie Trejbalová,
předsedkyně senátu